

PRILOG ŽIVOTOPISU BARSKOGA NADBISKUPA MATIJE ŠTUKANOVIĆA (1722.-1743.)

Lovorka ČORALIĆ
Hrvatski institut za povijest, Zagreb

UDK 262.12 Štukanović, M.
Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 27. II. 2008.

U uvodnom dijelu rada sažeto se ukazuje na crkvene, ali i opće prilike na području Barske nadbiskupije početkom XVIII. stoljeća, u doba kada se to područje već više od jednog stoljeća nalazilo u sastavu osmanlijskih stečevina. Na osnovi postojećih saznanja iz historiografije prikazani su zaslužniji odvjetci peraškog roda Štukanović, kao i životni put i djelovanje središnjeg protagonista ovoga priloga – Matije Jurja Štukanovića, barskoga nadbiskupa od 1722. do 1743. godine. U završnom dijelu rada raščlanjuje se oporučni spis nadbiskupa Štukanovića te u prilogu objavljuje prijepis oporuke.

Cljučne riječi: Boka kotorska, Bar, Barska nadbiskupija, Matija Juraj Štukanović, crkvena povijest, rani novi vijek

UVOD: O BARSKOJ NADBISKUPIJI POČETKOM XVIII. STOLJEĆA

Doba prvih desetljeća XVIII. stoljeća može se držati vrlo nepovoljnim za područje Barske nadbiskupije i njegova katoličkoga žiteljstva.¹ Iako je početak toga stoljeća obilježio znameniti Peraštanin Vicko Zmajević, barski nadbiskup od 1701. do 1713. godine, zaslužan za brojne inicijative za poboljšanja položaja katoličkoga stanovništva na tome području, opće stanje – još više naglašeno njegovim odlaskom na

---

¹ O povijesti Barske nadbiskupije vidi detaljnije: Daniele FARLATI, *Illyricum sacrum*, sv. VII, Venetiis, 1817.; Agostino THEINER, *Vetera monumenta Slavorum meridionalium*, sv. I (ab Innocento pp. usque ad Paulum PP. III, 1198.-1548.), Romae, 1863., sv. II (a Clemente VII. usque ad Pium VII., 1524.-1800., cum additamentis saec. XIII. et XIV.), Zagrabiae, 1875.; Stanoje STANOJEVIĆ, *Borba za samostalnost Katoličke crkve u Nemanjičkoj državi*, Posebna izdanja SANU, sv. 8, Beograd, 1912.; Milan ŠUFFLAY, *Die Kirchenzustände in vortürkischen Albanien*, Wien, 1916.; Marin BICI, *Iskušenja na putu po crnogorskom primorju, Albaniji i Srbiji 1610. g.*, Budva, 1985.; Ivan MARKOVIĆ, *Dukljansko-barska metropolija*, Zagreb, 1902.; Savo MARKOVIĆ, Prvi izvještaj Andrije Zmajevića o Barskoj nadbiskupiji Sv. kongregaciji za širenje vjere: godina 1671., *Istorijski zapisi*, god. LXXI., br. 1-2, Podgorica, 1998., 209-223; *ISTI*, Barski distrikt u eklezijastičkim relacijama od 1627. do 1644. godine, *Istorijski zapisi*, god. LXXV., br. 3-4, Podgorica, 2002., 45-74; Ivan JOVOVIĆ, *Iz prošlosti Dukljansko-barske nadbiskupije*, Bar, 2004.; Lovorka ČORALIĆ, Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.), *Croatica Christiana periodica*, god. XXVIII., br. 53, Zagreb, 2004., 203-220; *ISTA*, Iz prošlosti Barske nadbiskupije – pismo barskoga klera i puka papi Benediktu XIV. iz 1743. godine, *Povijesni prilozi*, god. 25, sv. 30, Zagreb, 2006., 129-139; *ISTA*, Crkvene ustanove grada Bara u oporučnim spisima hrvatskih iseljenika u Mlecima, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, sv. XLI, Zagreb - Dubrovnik, 2006., 219-240.

čast zadarskoga nadbiskupa – nije barskim katolicima davalo previše nade u izgledniju budućnost. Kao i nakon svakoga mletačko-turskog rata i neuspjelih mletačkih vojnih akcija poduzimanih radi oslobađanja Bara (takvi su pokušaji zabilježeni 1596., 1649., 1689. i 1694. godine), i okončanje rata od 1714. do 1718. godine preostatu je barskoga katoličkoga žiteljstva donijelo samo nova stradanja i progone.² U prvoj se polovici XVIII. stoljeća – zbog pritiska i pojačanog terora osmanlijskih vlasti – nastavlja demografsko opadanje katoličkoga žiteljstva Barske nadbiskupije. Brojni katolici u gradu i u njegovoj okolini upravo u tom razdoblju prelaze na islam ili na pravoslavlje, a nemali dio trajno iseljava na kršćanska područja (primjerice, svakako je jedna od najpoznatijih seoba katolika iz Barske nadbiskupije u zadarsku okolicu, gdje su utemeljili naselje Arbanasi). Barska nadbiskupija – višestoljetna stabilna i pouzdana ustanova okupljanja, zajedništva i sigurnosti barskih vjernika – kao i njezini predvodnici, nadbiskupi, imali su, upravo zbog svojega ugleda i značenja među običnim pukom, u takvim povijesnim vremenima osobito odgovornu ulogu. Opstanak Barske nadbiskupije, ali i njezino što učinkovitije djelovanje, bilo je, ne samo u tadašnjim povijesnim trenucima, jedno od ključnih pitanja održanja katolika toga područja. Nedostatak domaćega svećenstva, njegova nedovoljna naobrazba i izrazito otegotne okolnosti djelovanja na osmanlijskom teritoriju te – istodobno – teškoća dolaženja i opstojanja svećenika koji su zavičajem bili iz drugih krajeva (kako dalmatinskih i bokeljskih, tako i talijanskih), postupno su vjerski život na području Barske nadbiskupije sveli na razinu borbe za opstanak i preživljavanje.

U ovom ću prilogu, tragom dosadašnjih saznanja iz historiografije, kao i na osnovu raščlambe izvorne arhivske građe (iz Istorijskog arhiva u Kotoru) prikazati životni put i djelovanje Matije Štukanovića, rođenjem Bokelja i barskog nadbiskupa iz razdoblja kada je ta nadbiskupija (kako je u prethodnim odlomcima ukratko opisano) prolazila vrlo teško doba svojega opstojanja. Raščlamba i prezentacija ove građe ujedno je i pokušaj sustavnijeg i zaokruženijeg prikaza pojedinih etapa iz povijesti Barske nadbiskupije, kao i djelovanja njezinih čelnika koji su zavičajem pripadali drugomu državnom području.

SAZNAJNA IZ HISTORIOGRAFIJE

Osnovne podatke (ponajprije one koji se odnose na godine Štukanovićeve upravljanja Barskom nadbiskupijom) o Peraštaninu Matiji Štukanoviću bilježe neka djela općega obilježja: *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi* (autori Remigius RITZLER i Pirminus SEFRIN),³ sinteza *Povijest Katoličke crkve među Hrvatima* (autori:

---

² Miloš MILOŠEVIĆ, Oko pokušaja osvajanja Bara i Ulcinja 1717. i 1718. godine, *Istorijski zapisi*, god. XIII, knj. XVI, sv. 4, Titograd, 1960., 78-80; I. JOVOVIĆ, *Iz prošlosti...*, 12-12, 13-13, 141.

³ Sv. (1667.-1730.), Patavii, 1952., 88.

Josip BUTORAC i Antun IVANDIJA),⁴ *Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji*⁵ te edicija *Znameniti i zaslužni Hrvati*,⁶ a od zapaženije je uporabne vrijednosti i davno nastala sinteza talijanskoga crkvenog povjesnika Danielea FARLATIJA *Illyricum sacrum*.⁷

Matija Štukanović bio je rođenjem Peraštanin (ondje je i rezidirao u doba obnašanja nadbiskupske časti) te je nemali dio njegove crkvene (i općenito društvene) karijere bio vezan za rodni grad i Boku kotorsku. Stoga su brojni podatci iz Štukanovićeve životopisa sadržani u monografijama i pojedinačnim radovima koji se bave povijesnim razvojem toga bokeljskog gradića (osobito u XVIII. stoljeću). Ponajprije se to odnosi na monografije vrsnog proučavatelja povijesti Boke i Perasta – Pavla BUTORCA (sinteze o kulturnoj povijesti Perasta i o benediktinskoj opatiji sv. Jurja pred Perastom),⁸ a sažete podatke o Štukanoviću bilježe i neka druga cjelovitija djela koja obrađuju pojedine sastavnice iz prošlosti Boke.⁹

Djelovanje Matije Štukanovića na časti barskoga nadbiskupa sadržano je u više djela koja obrađuju povijest toga grada, odnosno povijest te nadbiskupije. Riječ je o sintezama povijesti Bara iz pera Đurđa BOŠKOVIĆA i skupine autora, a u kojima je spomen Štukanovićeve djelovanja vrlo sažeto naveden.¹⁰ Sažetu informaciju o Štukanoviću bilježi i već više od jednoga stoljeća stara monografija Ivana MARKOVIĆA,¹¹ podrobnije podatke nalazimo u sintezama Jovana RADONIĆA i Ivana JOVOVIĆA,¹² kao u radovima koji obrađuju pojedine sastavnice iz povijesti Barske nadbiskupije.¹³ U svim ovim radovima i sintezama sadržani su – osim o Matiji Štukanoviću – i dodatni podatci o nadbiskupovu podrijetlu i istaknutijim članovima njegove obitelji.

---

⁴ Zagreb, 1973., 354.

⁵ Zagreb, 1974., 645.

⁶ Zagreb, 1925., CXXI.

⁷ Sv. VII, Venetiis, 1817., 171-176.

⁸ Pavao BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, Perast, 1999.; *ISTI, Opatija Sv. Jurja kod Perasta*, Perast, 1999. Usporedi i Butorčev rad Pisma ruskog admirala Matije Zmajevića, *Starine JAZU*, knj. 41, Zagreb, 1948., 61-83.

⁹ Usporedi: Niko LUKOVIĆ, *Boka Kotorska*, Cetinje, 1951.; Ivo BANAC – Slobodan PROSPEROV NOVAK – Branko SBUTEGA, *Stara književnost Boke*, Zagreb, 1993.; L. ČORALIĆ, *Iz prošlosti Boke: odabrane teme*, Samobor, 2007.

¹⁰ Đurđe BOŠKOVIĆ, *Stari Bar*, Beograd, 1962., 295; Sima ĆIRKOVIĆ – Bogumil HRABAK – Nikola DAMJANOVIĆ – Đuro VUJOVIĆ – Ljubo ŽIVKOVIĆ, *Bar – grad pod Rumijom*, Bar, 1984., 63.

¹¹ Ivan MARKOVIĆ, *Dukljansko-barska metropolija*, Zagreb, 1902., 209.

¹² Jovan RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje od XVI do XIX veka*, Beograd, 1950.; Ivan JOVOVIĆ, *Iz prošlosti Dukljansko-barske metropolije*, Bar, 2004.

¹³ L. ČORALIĆ, *Iz prošlosti Barske nadbiskupije – pismo barskoga klera i puka papi Benediktu XIV. iz 1743. godine*, *Povijesni prilozi*, god. 25, sv. 30, Zagreb, 2006., 129-139.

PODRIJETLO, ŽIVOTNI PUT I DJELOVANJE

Na osnovu saznanja iz historiografije moguće je, iako samo u sažetim crtama, ukazati na obiteljsko podrijetlo Matije Štukanovića, kao i na njegov život i djelovanje.

Barski nadbiskup Matija Štukanović odvjetao je ugledne peraške obitelji koja – poput njihovih znamenitih sugrađana (i rođaka) Zmajevića – potječe iz „kazade“ Peroevića.¹⁴ Matijin otac – trgovac, pomorac i ratnik Tripo (Tripun) Štukanović – istaknuo se kao mletački časnik u Morejskom ratu (1684.-1699.), a posebno je bila zapažena njegova uloga pri zauzimanju Herceg-Novoga 1687. godine.¹⁵ Godine 1689. zapovjednik je mletačke postrojbe koja ratuje sa Osmanlijama na području Crmnice; 1690.-1691. godine ratuje u Albaniji te protiv hercegovačkih Osmanlija na trebinjskoj bojišnici. Zaslužan je za zauzimanje Klobuka 1694. godine te je imenovan prvim vojnim upraviteljem (guvernadurom) toga područja. Zapažena je, koncem XVII. stoljeća i početkom XVIII. stoljeća, Tripova uloga u društvenom i gospodarskom životu Perasta. Obnašao je čast peraškog kapetana (načelnika) 1688. godine, a u ratno je vrijeme uspio za Bokelje ishoditi od osmanlijskih vlasti u Draču pravo da bokeljski pomorci i trgovci ondje neometano dolaze i nabavljaju žito.¹⁶ Kao rođak Zmajevića bilježi se i u dokumentima usko vezanima uz djelovanje te peraške obitelji: 1693. godine jedan je od izvršitelja oporuke Andrije Zmajevića, barskoga nadbiskupa od 1671. do 1694. godine.¹⁷

Brat Tripa Štukanovića bio je Matija, također zapaženi peraški trgovac i pomorac, a kao načelnik Perasta zabilježen je 1664. godine. Održavao je dobre veze s crnogorskim i hercegovačkim plemenima i njihovim vođama: iz 1665. godine datira pismo (pisano bosančicom) koje mu je uputio knez Stjepan Vlastelinović iz Nikšića te u kojemu ga moli da se kod mletačkih vlasti zauzme za hajduke koji su na strani Republike Svetoga Marka sudjelovali u borbama protiv Osmanlija.¹⁸ Matijina se kći Jelena udala za Krstu (Krile) Zmajevića, brata nadbiskupa barskoga Andrije i oca ruskog admirala Matije te barskoga i zadarskog nadbiskupa Vicka Zmajevića.¹⁹ Na taj su način te dvije moćne i ugledne bokeljske obitelji postale tijesno povezane, što će se,

---

¹⁴ P. BUTORAC, *Razvitak i ustroj peraške općine*, Perast, 1998., 113.

¹⁵ P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 48; *ISTI, Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću: politički pogled*, Perast, 2000., 119, 132, 134; L. ČORALIĆ, Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.), 214.

¹⁶ Tripo Štukanović opjevan je u više bokeljskih narodnih pjesama. P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 38, 48, 56, 368.

¹⁷ Oporuka je pohranjena u Istorijskom arhivu u Kotoru u fondu Sudsko-notarski spisi (knez: Francesco Foscarini, b. 125, 884-887) i datirana je u 1. VIII. 1693. godinu. L. ČORALIĆ, Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.), 214.

¹⁸ P. BUTORAC, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću: politički pogled*, Perast, 2000., 87.

¹⁹ P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 327; *ISTI, Razvitak i ustroj peraške općine*, 156; L. ČORALIĆ, Prilog životopisu barskog nadbiskupa Andrije Zmajevića (1671.-1694.), 206.

u nekim budućim događanjima, u velikoj mjeri odraziti na njihove zajedničke istupe u javnom životu Perasta i Boke.

Jedan od sinova kapetana i ratnika Tripa Štukanovića bio je pomorac i trgovac Marko. U izvorima i literaturi najčešće se bilježi u kontekstu prijepornih odnosa između peraških obitelji Štukanović i Bujović. Marko je, naime, na nagovor istaknutog (ali i kontroverznog) Peraštanina Vicka Bujovića, svojom tartanom napao jednu osmanlijsku pulaku kraj Drača. To je dovelo do diplomatskoga spora između Mletačke Republike i Osmanlija (početkom XVIII. stoljeća protiv Marka se vodio proces u luci Drač), do kažnjavanja Marka Štukanovića, ali i do teških sukoba između rodova Štukanović i Bujović.²⁰ Stoga je, nakon ubojstva Vicka Bujovića u Perastu 1709. godine, među glavnooptuženima bio jedan od članova obitelji Štukanović – Ivan Tripov. Odlukom državnih vlasti Ivan je – zajedno s drugim optuženima – „za vječnost“ protjeran s cjelokupnoga mletačkog državnog teritorija.²¹

Prethodno spomenuti odvjetci obitelji Štukanović djelovali su uglavnom u XVII. stoljeću i u prvim godinama XVIII. stoljeća. Od tridesetih godina XVIII. stoljeća u izvorima se učestalije bilježi Petar Štukanović, trgovac i pomorski poduzetnik. Koncem tridesetih godina Petar je, zajedno s više drugih peraških trgovaca, zabilježen u luci Drač (upravlja trgovačkim brodom „San Domenico“, vlasništvo Ivana Bronze). Osim u gospodarskim aktivnostima, Petar se bilježi i u javnom životu Perasta – 1743. godine jedan je od tamošnjih „dvanaest dobrih ljudi“ odnosno mirovnih sudaca.²²

Obitelj Štukanović imala je zapaženu ulogu i u kulturnom životu grada Perasta. To Posvjedočuje kapela (crkva) sv. Marka, podignuta kao obiteljska zadužbina 1671. godine (zaslugom Tripa i Matije Štukanovića). U crkvi su se nalazile grobnice zaslužnih odvjetaka obitelji (među njima i barskoga nadbiskupa Matije), a pravo na grobnice zadržano je i nakon 1760. godine, kada su članovi ugledne bratovštine sv. Ivana Krstitelja ili Pet Rana Gospodinovih sagradili sadašnju crkvu sv. Marka s pročeljem u barokno-renesansnom stilu te prenijeli svoje sjedište iz prvotne crkvice sv. Ivana u ovu novosagrađenu. Tom je prilikom crkva prepuštena bratovštini, ali su Štukanovići ostali i dalje vlasnici nad starom bogomoljom (kapelom) koja je sada bila obuhvaćena u sastav nove crkve kao njezina sakristija.²³

Matija Juraj Štukanović, sin ratnika i pomorskoga poduzetnika Tripa, rođen je u Perastu 1682. godine. O ranim godinama njegova života, kao i o školovanju i počecima karijere, nemamo detaljnijih saznanja. Poznato je da se Matija, kao i drugi članovi

---

²⁰ P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 326-327; Miloš MILOŠEVIĆ, *Pomorski trgovci, ratnici i meceni: studije o Boki Kotorskoj XV-XIX stoljeća* (priredio Vlastimir ĐOKIĆ), Beograd – Podgorica, 2003., 317-319; Nikola ČOLAK, *Hrvatski pomorski registri / Regesti marittimi croati*, sv. I (Settecento, I parte: navigazione nell'Adriatico), Padova, 1985., 84-85.

²¹ P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 97, 330.

²² N. ČOLAK, *Hrvatski pomorski registri / Regesti marittimi croati*, sv. I, 139, 143-144; P. BUTORAC, *Razvitak i ustroj peraške općine*, 149.

²³ N. LUKOVIĆ, *Boka Kotorska*, str. 112; P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 158, 401.

njegove obitelji, spominje 1709. godine u kontekstu nemilih događanja u Perastu (ubojstvo Vicka Bujovića).²⁴ Kao obnašatelj svećeničke službe Matija je zarana imao potporu uglednoga crkvenog dostojanstvenika Vicka Zmajevića, početkom XVIII. stoljeća zasigurno najmoćnijeg i najutjecajnijeg (nad)biskupa na području istočnojadranske obale. Već 1709. godine Zmajević ga je, prigodom svojeg boravka u Rimu, preporučivao za svog nasljednika na barskoj nadbiskupskoj stolici. Nakon što je Vicko Zmajević 1713. godine postao zadarskim nadbiskupom Matija je – najvjerojatnije uz zagovor potonjeg – imenovan barskim nadbiskupom. Tada je, iz nedovoljno poznatih razloga, Štukanović odbio ponuđenu nadbiskupsku čast te je Barsku nadbiskupiju preuzeo Egidije Quinto, dotadašnji biskup Sappe u Albaniji. Kroz to je vrijeme Štukanović bio aktivan u pastoralnom radu na bokeljskom području (vikar za naselja Lepetane, Stoliv i druga, Kotoru susjedna mjesta), a 1714. godine imenovan je opatom poznate benediktinske opatije sv. Jurja pred Perastom.²⁵

Godine 1722. (1. VI.) Matija Juraj Štukanović izabran je za barskoga nadbiskupa. Iznova predloženu čast nije odbio te je na nadbiskupski tron posvećen u siječnju 1723. godine u crkvi sv. Nikole u Perastu.²⁶ O samom Štukanovićevu nadbiskupskom djelovanju nije nam, na žalost, sačuvano mnogo podataka. Poradi otegotnih okolnosti djelovanja na području Barske nadbiskupije, tada u sastavu osmanlijske države, Štukanović je rezidirao iz zavičaja (povremeno odlazeći u Budvu), a njegovo je sjedište bila obiteljska kuća Štukanovićevih u Perastu.²⁷ Ne pokazujući veća nastojanja (poput svoga mnogo slavnijeg prethodnika Vicka Zmajevića) da – dogovorom s osmanlijskim vlastima – ipak stupi na tlo svoje nadbiskupije, Štukanović je i za svoj apostolski pohod u Barsku nadbiskupiju imenovao svojim zastupnikom Jurja Georgicea, natpopa zborne crkve sv. Jeronima u Rimu.²⁸

Iz historiografije preuzeti, ne baš opsežni podatci kazuju da se Matija Juraj Štukanović može držati učenim duhovnikom svojega doba. Poznato je i da se bavio književnim radom, ali nam – osim dijela njegove korespondencije – konkretniji literarni opus nije sačuvan.²⁹ Poznata je, primjerice, Štukanovićeva korespondencija s admiralom ruske carske flote Matijom Zmajevićem, koji mu je – oporukom napisanom u crnomorskoj luci Tavrov 1730. godine – darovao *un bacile d'argento col suo ramino*

---

²⁴ J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 524.

²⁵ J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 576; P. BUTORAC, *Opatija Sv. Jurja kod Perasta*, 74.

²⁶ J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 577; P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 233; *ISTI*, *Pisma ruskog admirala Matije Zmajevića*, 64; I. JOVOVIĆ, *Iz prošlosti Dukljansko-barske metropolije*, 223.

²⁷ J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 577.

²⁸ P. BUTORAC, *Opatija Sv. Jurja kod Perasta*, 126; *ISTI*, *Kulturna povijest grada Perasta*, 233.

²⁹ I. BANAC – S. PROSPEROV NOVAK – B. SBUTEGA, *Stara književnost Boke*, 205-206.

del peso d'once cento, a u znak zahvalnosti što se brinuo za njegovu kuću i obitelj tijekom višegodišnjeg admiralova izbivanja iz domovine.³⁰

Matija Štukanović umro je u rodnom Perastu, dana 13. XII. 1743. godine. Njegova se grobnica, prema izričitoj nadbiskupovoj želji, nalazi u prethodno spomenutoj crkvi sv. Marka u Perastu, a natpis koji je ondje uklesan (a o kojem ću nešto više kazati pri analizi Štukanovićeve oporuke) također je bio osobni odabir oporučitelja.³¹

Peraštanin Matija Štukanović formalno je obnašao čast barskoga nadbiskupa punih dvadeset godina. Tijekom toga vremena, ne svojim odabirom već stjecajem okolnosti, nikada nije kročio na tlo dodijeljene mu nadbiskupije. U međuvremenu je, kako je to sažeto navedeno u uvodu ovoga priloga, katoličko žiteljstvo toga područja proživljavalo teške i mukotrpne godine, boreći se za svoj opstanak. Dokument koji je nastao koncem 1743. godine, nedugo poslije Štukanovićeve smrti, izravno nam kazuje o razočaranju, strepnjama i nestrpljenju preostalih barskih katolika te posvjedočuje okolnosti u kojima se ta, najjužnija, hrvatska nadbiskupija, zatekla nakon smrti svoga predvodnika. Riječ je o pismenom obraćanju barskoga klera i puka papi Benediktu XIV. (1740.-1758.), pohranjenom (u prijepisu) u Državnom arhivu u Zadru (Arhiv obitelji Karaman, kut. 14., 5.28: Razni crkveni spisi, 29. XII. 1743.).³² Želeći da, nakon smrti nadbiskupa koji tijekom dvadeset godina obnašanja nadbiskupske časti nije kročio na tlo svoje nadbiskupije, njihova dijeceza konačno dobije za crkvenog upravitelja svećenika poniklog na domaćem tlu (odnosno na teritoriju pod osmanlijskom upravom), Barani su svoje gorljive molbe uputili vrhovnom poglavaru svih katoličkih vjernika. Pismo je dirljivo svjedočanstvo o teškom stanju barskih katolika, o pritiscima osmanlijskih vlasti, ali i o nedovoljnoj učinkovitosti rimske Kongregacije za širenje vjere koja nema dovoljno sluha za konkretne potrebe barskih vjernika. Posebno se naglašava da se za barskog nadbiskupa treba izabrati osmanlijski podanik, osoba koja će ondje moći rezidirati, koja poznaje običaje i jezik tamošnjih vjernika. Papa Benedikt XIV. udovoljio je molbama barskoga klera i puka. Nakon polustoljetnoga razdoblja barskih nadbiskupa nebarskoga (talijanskog i bokeljskog) podrijetla, čelnim duhovnikom Barske nadbiskupije imenovan je Marko Deluchi

---

³⁰ J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 478; P. BUTORAC, Pisma ruskog admirala Matije Zmajevića, 64; L. ČORALIĆ – Ivana PRIJATELJ PAVIČIĆ, *Zadarska nadbiskupska palača u vrijeme nadbiskupa Vittorija Priullija (1688.-1712.) i Vicka Zmajevića (1713.-1745.)*, *Grada i prilozima za povijest Dalmacije*, sv. 16, Split, 2000., 160.

³¹ P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta*, 158, 401, 496.

³² Pismo barskoga klera i puka papi iz 1743. godine spominje, tragom građe iz Vatikanskih pismohrana, srpski povjesničar J. RADONIĆ u djelu *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje (577-578)*. Gotovo od riječi do riječi Radonićev tekst o sadržaju pisma prenosi u svojem djelu I. JOVOVIĆ (*Iz prošlosti Dukljansko-barske metropolije*, 148-149). Nijedan od tih autora tekst pisma ne donosi u cjelovitom izvorniku. Podrobnije o pismu Barana papi iz 1743. godine usporedi: L. ČORALIĆ, *Iz prošlosti Barske nadbiskupije – pismo barskoga klera i puka papi Benediktu XIV. iz 1743. godine*, *Povijesni prilozima*, god. 25, sv. 30, Zagreb, 2006., 129-139.

(Luchi, Lukić), zavičajem s barskoga područja (prema nekim autorima iz Šestana ponad Bara, a prema drugima iz sela Šušanj zapadno od grada).³³ Kao i većina njegovih prethodnika, i Deluchi je pohađao Ilirski kolegij u Loretu, a nakon povratka u domovinu obnašao je službe generalnog vikara Barske nadbiskupije te upravljao albanskom biskupijom Gornjeg Pulata (1731.-1745.) Barskim je nadbiskupom imenovan 9. ožujka 1746., ali njegovo je sveukupno djelovanje trajalo prekratko. Preminuo je 1749. godine te je tada barski nadbiskupski tron pripao Lazaru Vladagniju, odvjetku ugledne albanske obitelji i prethodno obnašatelju službe biskupa biskupije Sappa u sjevernoj Albaniji.³⁴

OPORUČNI SPIS MATIJE ŠTUKANOVIĆA (1743.)

Oporuka Peraštanina Matije Jurja Štukanovića, barskoga nadbiskupa, pohranjena je u Istorijском arhivu u Kotoru u sklopu fonda Sudsko-notarski spisi (sv. 150., knez: Marino Gheltof, 1742.-1745., str. 172-173' i 220-221') i datirana je u 1. prosinac 1743. Kako je navedeno u uvodnom dijelu oporučnog spisa, načinjena je u obiteljskoj kući nadbiskupa Štukanovića u Perastu. Oporuku je načinio (a nadbiskup potvrdio njezin sadržaj potpisom na dnu svakoga lista) Peraštanin Vicko Mazarović, opat samostana sv. Jurja pred Perastom.³⁵ U početnom dijelu oporuke, nakon uvriježenih preporuka o zagovoru duše, Štukanović određuje mjesto svojega posljednjeg počivališta – to je već spomenuta crkva sv. Marka u Perastu, a u kojoj će se načiniti jedna *arca sepulcrale* te uklesati natpis u spomen na pokojnoga nadbiskupa: *Hic iacet Mattheus Stucanouich Archiepiscopus Antibarensis puluis, cinis, et nihil*. Nasljednik nadbiskupove imovine obvezan je, osim za podizanje grobnice, uložiti 300

---

³³ Podrobnije o Marku Deluchiju vidi: D. FARLATI, *Illyricum sacrum*, sv. VII, 176; R. RITZLER – P. SEFRIN, *Hierarchia catholica medii et recentioris aevi*, sv. V (1667.-1730.), Patavii, 1952., 86, 349; *Opći šematizam Katoličke crkve u Jugoslaviji*, 645; I. MARKOVIĆ, *Dukljansko-barska metropolija*, 210; J. RADONIĆ, *Rimska kurija i južnoslovenske zemlje*, 578; Đ. BOŠKOVIĆ, *Stari Bar*, 295; Kruno KRSTIĆ, *Doseljenje Arbanasa u Zadar*, Zadar, 1988., 11; I. JOVOVIĆ, *Iz prošlosti Dukljansko-barske metropolije*, 222-224.

³⁴ Izbor Marka Deluchija i Lazara Vladagnija, ali i njihovih nasljednika (Juraj Giunchi iz Livara, 1786.-1787.; Juraj Angelo Radovani iz Skadarske biskupije, 1787.-1790.; Franjo Borzi iz Skadra, 1791.-1822., i Vincenzo Battucci iz Skadra, 1824.-1839.), na čast barskih nadbiskupa također pokazuje da je Sveta Stolica poštovala i etničko-jezične posebnosti barskih vjernika te je – sukladno tome – najvišim crkvenim dostojanstvenicima Barske nadbiskupije imenovala Albance.

³⁵ Vicko Mazarović odvjetak je ugledne peraške obitelji, stoljećima intenzivno prisutne u društvenom, crkvenom i kulturnom životu Boke. Čast opata benediktinske opatije sv. Jurja pred Perastom obnašao je od 1719. do 1752. godine, a njegovo je dušobrižništvo obuhvaćalo i jedan dio stolivske obale te sela Đurići, Strp i Lipci. U obiteljskom arhivu Mazarovića čuvala se jedna kronika, odnosno anali o povijesti tog peraškog roda, a koja sadrži i brojne dragocjene podatke o povijesti i kulturi Perasta. Prema mišljenju Pavla BUTORCA autorstvo kronike može se pripisati upravo opatu Vicku Mazaroviću. P. BUTORAC, *Opatija Sv. Jurja kod Perasta*, 102; *ISTI, Kulturna povijest grada Perasta*, 391.

cekina u Mletke (*in qualche Scola ò Banco*) te od prihoda koji će se redovito dobivati plaćati održavanje crkve i pastoralni rad tamošnjega kapelana. Obveze potonjeg su redovito služenje misa u spomen na oporučitelja i njegove pretke (nedjeljne mise, blagdanske i mise na dane smrti oporučitelja i njegovih roditelja – majke Katarine i oca Tripuna – kao i na dan smrti pokojne braće Ivana i Marka), a izrijeком se navodi i nadbiskupova želja da kapelan bude Peraštanin, po mogućnosti odvjetaк rođa Štukanović. Kako bi sredstva za održavanje crkve i plaću kapelana bila dovoljna, nadbiskup određuje da se spomenutoj svoti od 300 cekina pridruži i приход od prodaje zlatnine i srebrenine (dopuštajući nasljedniku da prema svojem nahodanju za sebe zadrži dio srebrenih predmeta; svi se predmeti trenutno nalaze u pohrani kod opata Vicka Mazarovića), kao i приход od prodaje kuće koja se nekoć nalazila u vlasništvu Peraštantina Krste Kolovića.³⁶ Kada je riječ o služenju dodatnih misa zadušnica, Štukanović napominje da raspoláže s još oko sto cekina te određuje da se utroše za služenje 300 misa od strane peraških svećenika i redovnika samostana sv. Jurja pred Perastom. Štukanović posjeduje jedan srebreni vrč (oporučni poklon njegova rođaka, ruskog admirala Matije Zmajevića) – ostavlja ga svojem nasljedniku prepuštajući mu da ga, ukoliko to drži potrebnim, također utroši za povećanje kapitala iz kojega će se uzdržavati kapelan i crkva sv. Marka, kao i da od stečenih prihoda načini srebreni kalež za potrebe iste crkve. U dijelu oporuke u kojem se izrijeком govori o darivanju crkvenih ustanova i duhovnih osoba, sadržan je, nadalje, i kratak navod o legatu „Kristovim siromasima“ (deset dukata).

U nastavku oporuke Štukanović se prisjeća svoga vjernog poslužitelja, svećenika Ivana Pezzija te mu namjenjuje dio svojih odjevnih predmeta i posteljine, kao i pravo na uporabu nekih skladišnih prostora (*magazen perche possa con la sua industria trouar qualche modo di uiuere*). Svojim nećacima, Luki i Petru, namjenjuje po jedan zlatni prsten (u vrijednosti od po tri cekina), a sve eventualne prijepore koji bi se mogli dogoditi pri podjeli imovine ostavlja na prosudbu spomenutog poslužitelja Ivana Pezzija. Drugome služi (vjerojatno je riječ o svjetovnoj osobi) Jurju Junkiju (*Junchi*) dariva *per la fedel seruitù e attenta prestatagli nella sue graue infermità* tri cekina.

U nekoliko se kratkih navoda spominju i nadbiskupovi dugovi i potraživanja. Tako Alessandru Martinoviću³⁷ oprašta dug u iznosu od dvadeset cekina na način da rečena svota pripada Štukanovićevoj nećakinji Ani, ujedno Martinovićevoj supruzi.

---

³⁶ Kolovići su ugledna vojnička i kapetanska obitelj iz Perasta. Posebno su se istaknuli u mletačkoturskim ratovima u XVII. stoljeću, a brojne su zasluge stekli sudjelovanjem u slavnoj obrani Perasta 1654. godine. Podrobnije vidi: P. BUTORAC, *Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću*, 60.

³⁷ Aleksandar Martinović odvjetaк je čuvene peraške obitelji, zapažene u društvenom, gospodarskom (pomorstvo i trgovina) i kulturnom životu Perasta. Među istaknutijim predstavnicima obitelji izdvajaju se Drago (1696.-1781.), pomorac i pisac životopisa svoga oca Marka; Marko, peraški opat (1752.-1776.) i pomorac Marko (1663.-1716.), učitelj ruskih prinčeva i boljara u pomorskim vještinama. P. BUTORAC, *Kulturna povijest grada Perasta; ISTI, Boka Kotorska u 17. i 18. stoljeću*.

Štukanović je za života ostao dužan uglednom Peraštaninu Ivanu Bronzi³⁸ iznos od pedeset cekina – određuje da to potraživanje nadoknadi odmah nakon nadbiskupove smrti i razdiobe imovine. Naposljetku, glavnim i jedinim nasljednikom imenuje trećega nećaka – Tripuna – kojemu ujedno i povjerava izvršenje prethodno navedenih oporučnih legata.

Oporuka nadbiskupa Štukanovića otvorena je 16. prosinca 1743. u Kotoru, nekoliko dana nakon oporučiteljeve smrti. Službenom otvaranju oporuke nazočili su općinski pisar Antun Pezzi te prethodno spomenuti Štukanovićev poslužitelj Ivan Pezzi.

***

Iako je o povijesti Barske nadbiskupije u historiografiji napisano nekoliko monografija i više pojedinačnih priloga, brojne su sastavnice iz prošlosti te – najjužnije – hrvatske nadbiskupije još uvijek velika nepoznanica. U proteklim godinama bio mi je cilj, obradom arhivske građe o tamošnjim istaknutim crkvenim dostojanstvenicima, upozoriti na neke manje poznate i obrađivane sastavnice iz prošlosti Barske nadbiskupije, grada Bara, ali i šireg područja današnjega crnogorskog priobalja. Obrada postojećih saznanja i raščlamba arhivske građe o Matiji Jurju Štukanoviću, rođenjem Peraštaninu, bliskom rođaku Vicka Zmajevića te barskom nadbiskupu od 1722. do 1743. godine, stoga je imala za cilj upotpuniti neke fragmente iz navedene problematike, ali i upozoriti na potrebu još sustavnijeg pristupa proučavanju povijesti Barske nadbiskupije. Posebno se to odnosi na doba ranoga novovjekovlja (razdoblja kada se Bar nalazio u sastavu osmanlijskih stečevina), koje možemo držati najslabije obrađenim periodom barske povijesti te za koje još uvijek nedostaje istraživačkih predradnji i konkretnijih znanstvenih rezultata.

---

³⁸ Trgovac i pomorac Ivan Bronza (1672.-1749.) istaknuo se zajedno s bratom Matijom u mletačko-turskom ratu (1714.-1718.) – svojim su brodovima osiguravali plovne putove u vodama Jadrana, a 1716. istaknuli su se u pomorskim bitkama kraj Krfa te kod Butrinta u Albaniji. Godine 1726. stekao je naslov *Cavaliere di San Marco*. Općinski je načelnik Perasta 1748. godine. Usporedi: *Hrvatski biografski leksikon*, sv. II, Zagreb, 1989. (tekst: Vinko FORETIĆ), 35 (i ondje opsežno navedenu literaturu).

PRILOG

Oporuka barskog nadbiskupa Matije Štukanovića (Istorijski arhiv u Kotoru, Sudsko-notarski spisi, sv. 150, Marino Gheltof, 1742.-1745., str. 172-173', 220-221'; 1. XII. 1743.)

(str. 172)

*Nel Nome di Cristo Amen, l'anno della Sua Santissimà Natiuita 1743, adi primo Decembre.*³⁹

Fatto in Perasto in casa della solita abitazione dell'Illustrissimo et Reuerendissimo Monsignor Don Matteo Stucanouich Arciuescouo d'Antiuari, il quale ritrouandosi infermo di corpo, sano però di mente, loquella, et intelletto, hà fatto chiamare me Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto, acciò le scriuessi questa sua ultima uolontà, e testamento annullando qualsisia altro antecessor, et questo uuole che uaglia in forma etc.

Primieramente raccomanda l'anima sua all'Omnipotente Iddio Creatore, et Fattor del tutto, et alla Gloriosa Vergine Maria, e Sant'Anna particolari sue Auocate, et à tutto il Coro Celestiale.

Ordina, che quandocunque piacerà à Sua Diuina Maestà chiamarlo à fruire la Gloria del Paradiso, il suo cadauere sia deposito nella Capella di San Marco in Perasto, sino che il mio erede hauerà comodo di farli un arca sepolcrale, sopra di cui non uuole siano incise altre parole, che le seguenti: Hic iacet Mattheus Stucanouich Archiepiscopus Antibarensis puluis, cinis, et nihil.

Item ordina, che nella predetta Capella il suo erede debba erger un fondo di zecchini trecento, e questi colonar in Venezia in qualche Scola ò Banco, e seruir debbano per il mantenimento d'esso Capellano (str. 172') e della Capella. L'obbligo del Capelano sarà di celebrare in tute le domeniche, e Feste di precetto, e di applicare il sacrificio per suffraggio dell'anima d'esso Prelato, e delli deffonti della sua Famiglia.

Il Capelano uuole, che sia il più monsigerato sacerdote, che sia in Perasto, contentandosi, che se ui sarà qualche sacerdote della Casa Stucanouich, questo sia preferito alli altri.

Per unire il fondo di zecchini trecento per l'erezione della Capelania sopradetta, ordina al suo erede, che debba uender li ori, et li argenti, che li hanno toccato nella diuisione, lasciando al suo arbitrio di poter trattenerne qualche parte d'argenti, che potenero seruire per suo uso. Quel che non potrà suplire per l'intiera summa di zecchini trecento uuole, che sia uenduta la casa del fù Cristofolo Colouich, e con quella, e con qualche altra aspettatiua di buona sorte ueda di intieramente essequire questa sua ultima uolontà di erger questa Capellania più presto, che sia possibile.

---

³⁹ Na dnu svakog lista vlastitom rukom: Mattio Stucanouich Arciuescouo d'Antiuari affermo.

Al pouero Don Zuanne Pezzi, per la seruitù fedele prestatali lascia tutte le sue biancarie, cioè camise, e quatro para di lenzoli di tella botana, cosi pure gli permette l'uso del magazzino grande, e l'uso della toretta, e del magazen sotto d'essa, perche possa con la sua industria trouar qualche (str. 173) modo di uiuere, e raccomandandolo alli suoi nipoti, perche non lo inquietino.

Non mi trouo, disse, altro danaro uia che zecchini cento, ma di questi non so quanti potranno restare, non uedendosi da Roma alcun souenimento per le ristretezze, che proua la Sacra Congregazione, e però di quello restasse, uoglio, et intendo, che mi si faccino celebrare messe trecento tanto dalli Reuerendi Padri, come pure dalli Reuerendi Sacerdoti di Perasto.

Suo erede uniuersale dichiara, et instituisce Triffon suo nipote ex fratre con piena facultà, che quando uedesse non esserui sucession in casa, ò pure che non possano ricascir l'honore alli progenitori, di uender ogni cosa, e di stabilire capitale, da esser impiegato nelle opere pie. Eccetua però li due magazen furono del Scestanouich, e quello col molin acquisto particolare d'esso Monsignor, l'altro attaccato alla casa Cesilla toccato à Triffon uouole, e intende, che ambi due questi magazen siano ridotti in seruitù perpetua, che non si possa fabricar sopra d'essi.

Item lascia allli poueri di Gesù Cristo ducati dieci pro una uice tantum.

Alli altri due suoi nipoti Pietro, e Luca lascia un (str. 173') anello d'oro per cadauno, acciò lo godano per amore del zio, del ualsente di tre zecchini l'uno.

Dichiara in oltre, che nella diuisione per conto del Luca hà riceuuto zecchini uenti cinque tra oro, e argento del capitale di zecchini cinquanta col suo cambio, che li doueua dare.

Item ordina al Capellano sudetto, che nel giorno anniuersario del Prelato debba celebrare una messa, cosi pure due altre messe basse nel giorno anniuersario della morte del quondam Signor Triffon Stucanouich padre del Prelato sudetto, che fù allli 29 Giugno, e della Signora Cattarina Stucanouich nel mese di Nouembre, come pure per le anime delli suoi fratelli deffonti Zuanne, e Marco, il primo morto allli 13 (?)⁴⁰ di Settembre, et il secondo allli due pur di Settembre.

Item uouole, che, se questa sua ultima disposizione non ualesse tamquam testamentum, saltim ualeat tamquam codicillus, aut donatio mortis causa, uel alio quocumque modo meliori, quo de iure, statuto, uel consuetudine ualere potest.

Tutto ciò fù scritto da me Abbate Mazarouich infrascritto conforme il sudetto Illustrissimo, et Reuerendissimo Prelato, (str. 220) disse, et ordinò, et il presente testamento sarà sottoscritto dal medemo Prelato al fine di ogni faciata per maggior sua ualidità.

Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto.

Mattio Stucanouich Arciuescouo d'Antiuari affirmo.

---

⁴⁰ Drugi broj iz datuma je nečitak.

Illicò

Sogiunse, che douendo sodisfar al Signor Kaulier Giouanni Bronza li censi delli cinquanta zecchini, che erano apresso il medesimo Prelato ne hauendoli lui sodisfatto in uita debba l'erede sudetto sodisfarli imediatamente.

Cosi pure dichiara, che li ori, e li argenti toccatimi à porzione li hò depositati nelle mani del Signor Abbate Mazarouich da tenerli in custodia fino che uenisse il di lui erede, ò pure si da piena facoltà al sudetto Signor Abbate di poter depositarli in mano di Monsignor Illustrissimo, et Reuerendissimo Vescouo di Cattaro, quando lui lo stimasse cosi espediente.

Item dichiara, che hauendo un credito contro il Signor Alessandro Martinouich di zecchini uinti, questi li lascia in dono alla Signora Anna sua nipote, e sposa del sudetto Signor Alessandro.

Item lascia al Giorgio Junchi suo seruitore per la fedel seruitù e attenta prestatagli nella sua graue infermità, li siano contribuiti zecchini tre, quando douerà esser spedito in Coleggio.

Il denaro, che douerà esser depositato nelle mani del Signor Abbate lascia di nominar in fine dopo hauerà fatto (str. 220°) spesa nelle cere, e altro bisogno del funerale.

Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto.

Illicò

Sogiunse, che hauendo un bacile d'argento con la brocca compagna, legato lasciati dal quondam Eccellentissimo Signor Kaulier Zmaieuich suo cugino lo lascia al suo erede, con ordine di conseruarlo per memoria di cosi degno soggetto, quando altrimenti non gli paresse di uenderlo per unir al capitale delli prenominati zecchini trecento di capitale per la erezione della nominata Capellania da instituirsi nella Chiesa di San Marco, la quale essendo bisognosa del calice, ordina al erede, che debba farlo lauorare di nouo, e unirli la tazza d'argento che pesa undeci onze, e incorporato tutto assieme, dopo purgato argento far un calice decorso con la busta, che debba seruire per uso della Capella.

Ordina al Capelano pro tempore, che dopo ò auanti la messa debba recitare un tercetto di Rosario per suffragio dell'anima del defonto Prelato.

Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto.

Mattio Stucanouich Archiuescouo d'Antiuari affermo.

Adi 7 Decembre 1743

Dichiara il Prelato sudetto, che hauendo il Signor Pietro suo nipote in tempo che si fabricaua la conserua d'acqua à Plada contribuito zecchini sette in circa, questi gli siano bonificati col progresso di tempo dal suo erede, cosi pure altri zecchini dieci da lui al detto Prelato contribuiti, e questi spesi nel postino (str. 221) fatto à Plada. Preuego disse, una strauagante pretesa che uien promossa da Luca sui nipote, che pretende, che da fraterna debba corrisponderli il suo riscatto, non so quanto fondata sopra le leggi, e sopra la ragione, e però questo punto rimenissimo, che sia discusso

da due auocati uicendeuoli amici. Nel resto profferta solennemente il testatore à chi si sia di non douer ingenirsi sotto qualunque pretesto nel maneggio delle sue pouertà, ma queste lasciarle ad arbitrio fedelissimo del Reuerendo Don Giouanni Pezzi sino alli ordini precisi che le saranno scritti dal suo erede.

Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto.

Adi 9 Decembre 1743

Dichiara, che dal Signor Abbate Mazarouich sono restati in deposito zecchini sessanta tre.

Don Vincenzo Mazarouich Abbate di Perasto.

Matio Stucanouich Archiuescouo d'Antiuari affermo.

Adi 16 Decembre 1743 Cattaro

Esibito il presente testamento dal Reuerendo Signor Don Zuanne Pezzi da Perasto all'Illustrissimo ... curato, bollato, e ben condizionato, quale de mandato da iui Antonio Pezzi Cancelliere Comune aperto, letto, et publicato. ... però da esso Illustre Regimento il suo ... e mandato ... fatto giusto al diposto delle leggi, hà quello laudato, et approuato in tutte le sue (str. 221) parti, interpenendosi la sua, e del Comune di Cattaro autorità, et giudicial decreto, saluis uiribus ... parte esser quomodocumque, et ita, etc.

LOVORKA ČORALIĆ: CONTRIBUTION TO THE BIOGRAPHY
OF THE ARCHBISHOP FROM BAR MATIJA ŠTUKANOVIĆ (1722-1743)

Summary

The introductory part of the article summarily describes the church and general circumstances of the archbishopric in Bar at the beginning of the XVIIIth century, at a time when that area had been under Ottoman control for more than a century. On the basis of extant information from historiography, the article presents the most deserving branch of the Perast family Štukanović as well as the life trajectory and the activities of the central protagonist of this article – Matija Juraj Štukanović, the archbishop of Bar from 1722 to 1743. The last part of the article analyzes the last testament of archbishop Štukanović while a copy of the same testament is attached to the article as a supplement.

Key words. Boka kotorska, Bar, Bar bishopric, Matija Juraj Štukanović, church history, early modern times

